

טיפול ביובש – לביעור ובקרת מחלות עטין

יגאל וישינסקי – "החקלאית"
היחידה לבריאות העטין, עפולה

טיפול כולל, או בררני (סלקטיבי)?

מחקרים רבים עסקו בנושא זה. תוצאות מרבית העבודות: יתרון לטיפול הכולל בכל הרבעים של כל הפרות, וזאת בגין היתרונות הבאים:

- ◀ כל רבע עם זיהום תוך-עטני מטופל.
- ◀ יעילות רבה יותר במניעת ד"ע חדשות בתקופת היובש.
- ◀ חסכון בבדיקות מעבדה רבות ויקרות לאיבחון הרבעים הנגועים כנדרש לטיפול הבררני.

ברפתות בהן שיעור הנגיעות בד"ע תת-קליניות נמוך ביותר וסת"ס נמוכה מ-100,000 לכל פרה, יש רופאים ומדריכים הממליצים לעבור לטיפול בררני. יש לדעת, וזאת על סמך נסיונות, שבטיפול בררני עלולים לפסוח על 20%-40% מהרבעים הנגועים. גם נתונים כלכליים, חישובי עלות/תועלת מצביעים על יתרון הטיפול הכולל.

"הסכנות" בטיפול הכולל:

- אם הטיפול לא נעשה בשמירה קפדנית על כללי ההיגיינה, קיימת סכנה של החדרת חיידקים גורמי ד"ע לפי הפטמה.
- יצירת זני חיידקים העמידים לאנטיביוטיקה. מחקרים הוכיחו שלחשש זה אין סימוכין.

הרכב ופעילות אנטיביוטית של השפופרות

יעדן של שפופרות היובש ביעור ד"ע קיימות הנגרמות על ידי חיידקים מדבקים, ומניעת ד"ע חדשות מחיידקים אלה בתקופת היובש. מדובר בסטאפילוקוקוס אוראוס ובסטרפטוקוקוס אגלקטיא; אלה גורמי ד"ע התת-קליניות ותורמים חשובים ביותר לעליה בסת"ס. רובו המכריע של הרפתנים ביער את החידק סטרפ' אגלקטיא, וחלק מהם הוריד בצורה ניכרת הנגיעות בסטאפ' אוראוס. הרבה עדרים

מבוא

הטיפול בשפופרות (טיובות) אנטיביוטיקה בייבוש הפרה, בנוסף למרכיבים אחרים, הוא חלק מתוכנית כוללת לביעור ובקרה של דלקות עטין (ד"ע). המרכיבים האחרים הם:

- שגרת חליבה היגיינית במכון החליבה.
- מכונת חליבה וציוד הפועלים בצורה תקינה.
- טבילת פטמות בחומר חיטוי מיד עם סיום החליבה.
- היגיינה וממשק טובים בין החליבות.
- הוצאת פרות הנגועות בד"ע כרוניות.
- רישום שוטף של ד"ע קליניות, ושמירת נתוני סת"ס (ספירת תאים סומטיים) של הפרות.

מטרות הטיפול ביובש:

- ריפוי ד"ע קיימות (כרוניות, תת-קליניות וקליניות).
- מניעת ד"ע חדשות בתקופת היובש.

יתרונות הטיפול ביובש, לעומת טיפול אנטיביוטי בתחלובה:

- שיעור ריפוי גבוה יותר.
- שימוש במינון גבוע יותר של אנטיביוטיקה ללא חשש לשאריות בחלב.
- זמן הישארות ממושך יותר של האנטיביוטיקה.
- יתרונות נוספים לטיפול ביובש:

- שיעור הארעות* של ד"ע בתקופת היובש יורד.
- ירידה בשיעור ד"ע הקליניות בהמלטה.
- אפשרות חידוש (רגנרציה) של רקמת העטין שנפגעה מד"ע.

* הכוונה למונח הלועזי incidence, המתורגם כאן הארעות. מילון אוקספורד מתרגם אותו מונח – הנקרות.

של 3 מ"מ בלבד (יש בשוק שפופרות עם קצה קצר). בכל מקרה דאג שקצה השפופרת לא יבוא במגע עם הסביבה לפני ההחדרה. ▶ בסיום טבול/רסס הפטמות בחומר החיטוי (כמו בסיום החליבה). הייבוש יבוצע על ידי איש צוות מנוסה ואחראי. הקפדה על השגרה תמנע נזקים. גם בארץ היו מקרי אסון, שנגרמו על ידי החדרת שפופרות מזהמות בחידק אלים.

ייבוש הדרגתי, או חד

לא מומלץ לייבוש באופן הדרגתי. בפרות גבוהות תנובה, לפי הצורך אפשר להוריד רמת ההזנה (מזון מרוכז) כשבועיים לפני תאריך הייבוש. בגלל רגישות גבוהה לד"ע בשבועיים הראשונים לייבוש, יש לצפות מדי יום בפרות המתיבשות בתקופה זאת.

טיפול נוספים בייבוש

עבודות שנעשו הראו, שאין תועלת בהחדרת נוספת של שפופרות בתקופת הייבוש. החדרה נוספת כרוכה בסכנה של החדרת חידקים גורמי ד"ע, ובשאריות של אנטיביוטיקה בחלב לאחר ההמלטה.

סוף תקופת הייבוש

בשבועיים האחרונים של תקופת הייבוש קיימת רגישות רבה לגורמי דלקות העטין. תצפית יומית בזמן זה על עטיני הפרות העומדות להמליט עשויה לגלות מקרי ד"ע המחייבים טיפול מוקדם.

חשיבות רבה נודעת להקצאת מקום המלטה נוח, נקי ויבש המרופד היטב לממליטות. תנאים כאלה יפחיתו שיעור דלקות העטין החרפות השכיחות סביב זמן ההמלטה. במשך כל תקופת הייבוש יש לדאוג להדברת חרקים וזבובים. אלה אחראים להתפשטות ד"ע, במיוחד של החידק אקטינומיציס פיאוגנס.

מניעת שאריות אנטיביוטיקה בחלב

יש לשים לב להוראות היצרן על גבי אריזת השפופרות בקשר לזמן איסור משלוח חלב

מתמודדים עם גורמי ד"ע **סביבתיים** בתקופת הייבוש ובתחלובה, לאחר הירידה הניכרת בגורמים המדבקים. שפופרות הייבוש מכילות פניצילינים חצי-סינטיים הפעילים נגד זנים עמידים של חידקים מדבקים שפיתחו עמידות כנגד פניצילין רגיל.

חומרים אלה פעילים בצורה מספקת עד טובה גם נגד סטרפטוקוקים סביבתיים, אך אינם פעילים כנגד קבוצת חידקי הקולי.

בכל מקרה יש להתיעץ עם הרופא המטפל והמעבדה למחלות עטין בקשר לבחירת השפופרת המתאימה לטיפול, וזאת על סמך מיפוי הרגישות לאנטיביוטיקה, הנעשה באופן שגרתי בבדיקה השנתית. חשיבות רבה נודעת לבדיקות עתיות (לעתים מזומנות, במועדים קבועים) של מקרים קליניים בגלל השינוי ברגישות.

שגרת החדרת השפופרות

בביקורי ברפתות נוכחתי לדעת, שהחדרת השפופרות נעשית במקרים רבים ללא נקיטת כללי היגיינה בסיסיים. טיפול כזה עלול לגרום נזקים כבדים לפרה המתיבשת על ידי החדרת חידקים גורמי דלקת דרך פי הפטמה.

שגרת הטיפול המוצעת על ידי המועצה הלאומית האמריקנית למסטיטים (N.M.C.):

▶ נקה ושטוף (במידת הצורך) הפטמות, נגב היטב הפטמות במגבת נייר פרטנית.

▶ טבול/רסס הפטמות בתכשיר לטבילת/

ריסוס פטמות; השאר את חומר החיטוי במגע עם עור הפטמות ל-30 שניות (לפעילות יעילה של החומר נגד החידקים).

נגב היטב עם מגבת נייר פרטנית.

▶ חטא כל פטמה בעזרת חתיכת צמר גפן

טבולה באלכוהול 70%, וזאת על ידי שפשוף פי הפטמה; לכל פטמה חתיכת צמר גפן נפרדת.

▶ חטא תחילה הפטמות הרחוקות ממך ולאחר מכן הפטמות הקרובות.

▶ החדרת השפופרות בסדר הפוך: פטמות קרובות ראשונות ורחוקות לאחר מכן.

▶ החדר קצה השפופרת לפי הפטמה לעומק

הרחב של הזנת היובש ובריאות העדר. חשוב לציין, שהזנה מאוזנת מבחינת הדרישות באנרגיה, חלבון, ויטמינים, מינרלים ויסודות קורט חשובה למצב הבריאותי של הממליטות. מחקרים רבים שהופיעו בעת האחרונה מדגישים חשיבות הוויטמינים E, A והיסודות סלניום, נחושת, אבץ וכרומיום למערכת החיסון של הפרות בהגנה בפני ד"ע. תשומת לב מיוחדת יש לתת לעגלות בהריון, מגור בו תשומת הלב להזנת ויטמינים, מינרלים, ויסודות קורט לוקה בחסר.

מהפרי המטופלת. במקרי הפלה או המלטה מוקדמת יש לשלוח החלב למחלבה לבדיקה לנוכחות אנטיביוטיקה. רק לאחר קבלת תשובה שלילית אפשר לצרף את החלב למיכל. שמור שפופרות ייבוש במקום קריר ומוצל **ובנפרד** מיתר התרופות, למניעת טעויות אנוש העלולות לגרום לזיהום המיכל באנטיביוטיקה ולקנסות כבדים.

הזנה ביובש ועמידות הפרה הממליטה

אין מסגרת הרשימה מתאימה להיכנס לנושא

KLORVET

קלורוֹט

כדור תוסס אחד של כלור פעיל
פותר את כל בעיות החיטוי

היום...

- ◆ משמיד מיד כל החיידקים והפטריות המסוכנות
- ◆ קל לשימוש - שים כדור במים - התמיסה מוכנה לשימוש
- ◆ לא גורם לגירוי פטמות העטין - וגם לא לידים
- ◆ מחיר זול מאוד וגם חוסך במקום איחסון
- ◆ משמש לכל מטרת חיטוי אחר במשק ובבית
- ◆ מגן נגד ירקת במי שתיה גם בלול
- ◆ גם בשימוש בבתי חולים בשם KLORSEPT

Concept

CONTACT:

1 LEA ST. TEL AVIV ISRAEL

TEL. 03-490020 FAX. 972-3-491656

One soluble table of LATENT CHLORINE
solves all your problems of disinfection.